

Көрсетілген суретте, нақты инвестицияларға материалдық активтердің қатарына кіретін салымдарды айтып өтсек, олар негізгі қорлар, яғни өндірістік және өндірістік емес негіздегі ғимараттар, сонымен қатар көліктердің барлық түрлері және 1 жылдан астам қызмет ететін құрал-жабдықтар мен айналым қаражаттары кіреді. Нақты инвестициялауға сондай-ақ, материалдық емес активтер, гудвилл мен франшиза тікелей байланысты (1 сурет).

Кәсіпорынның инвестициялық құрылымына талдау жасау негізгі қорға қанша қаражат салатындығына байланысты, пайда болатын мәселелерді табу үшін және оларды шешу үшін динамиканы тұрақты қарастыру керек.

Нақты кәсіпорынның технологиялық құрылымын және инвестицияның бөліну көздерін бағалау керек. Бюджеттің жетіспеушілігі сонмен қатар, сыртқы салымдардың болмауы инвесторлардың капиталды салымдарға қызығушылығы жоқ екенін көрсетеді.

Қорытындылай кетсек, кәсіпорын барлық салада өзінің дамуы үшін қаржыландыру көздерін іздейді, сол себепті кәсіпорын не ұйым болсын ол бірінші кезекте қалай және қандай мақсатта инвестиция тартылатынын болашақ кезеңге жоспар құру арқылы өз қызметінде белсенді болуға тырысады. Ал, қандай кәсіпорын болмасын олардың перспективасы оның іскерлік белсендігінде жатыр. Нақты сол белсенділік кәсіпорынның тұрақты дамуы мен экономикалық өсуін қамтамасыз етеді.

Әдебиеттер

1.Инвестиционное проектирование к.э.н., доцент кафедры экономики промышленных предприятий Лысенкова М.В. Учреждение образования «Белорусский государственный экономический университет», 2020.- 33 с.

2.Инвестиционная деятельность предприятия: учеб. пособие / Л.К. Агаева, В.Ю. Анисимова. – Самара: Изд-во Самарского университета, 2018. – 76 с.

Қоңырова А.Е., Тохметова А.А., Аманкельдиева Ж.Ф. 2 курс
(Академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарУ)

Ғылыми жетекшілер: аға оқытушы, э.ғ.м. Рахимжанова Г.К., оқытушы, э.ғ.м. Нұржан М.Ә.

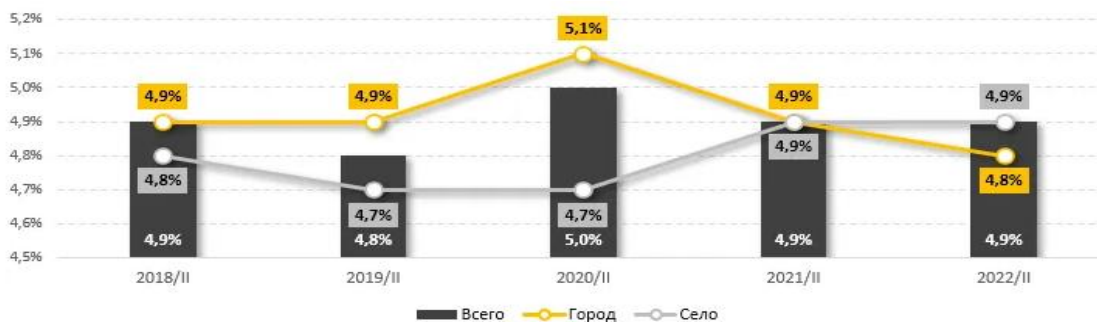
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ ДЕҢГЕЙІНІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ

Қашанда өзекті мәселелердің бірі жұмыссыздық – еңбек нарығының бөлінбес элементі болып табылады. Себебі халықты еңбекпен қамтуды қамтамасыз ету әрбір мемлекет саясатының тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамудың шарттарын айқындайтын негізгі басымдықтарының бірі болып табылады.

ҚР-дағы халықтың жұмыссыздық деңгейі өзгеріссіз қалып, 2022 жылдың екінші тоқсанында 4,9% құрады. Бұл ретте ауылдық жерлерде көрсеткіш өткен жылмен салыстырғанда өзгерген жоқ, 4,9% деңгейінде қалды, ал қалалық жерлерде 2021 — ші жылдың екінші тоқсанындағы 4,9%-дан 2022 жылдың екінші тоқсанында 4,8% - ға дейін төмендеді.

Гендерлік бөлімде айырмашылық анағұрлым үлкен. Сонымен, ерлер арасындағы жұмыссыздық деңгейі 4,2% - дан 4,4% - ға дейін өсті, бірақ бұл әйелдер арасындағы жұмыссыздық деңгейінен айтарлықтай төмен, ол 2022 жылдың екінші тоқсанында 5,3% - ға құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда (5,6%) аз.

Өңірлік бөліністе ҚР-дағы жұмыссыздықтың ең жоғары деңгейі 2022 жылдың екінші тоқсанында Маңғыстау және Түркістан облыстарына келді: 5,1%. Одан кейін Жамбыл және Батыс Қазақстан облыстары, сондай-ақ Алматы және Шымкент қалалары жүреді: әр өңірде 5%. Жұмыссыздықтың ең төменгі деңгейі Ұлытау облысында байқалды (4,2%), одан кейін Қарағанды облысы (4,5%) және Астана (4,7%).

На основе данных Бюро национальной статистики АСПиР РК

Finprom.kz

1-сурет. ҚР халқының жұмыссыздық деңгейі.

На основе данных Бюро национальной статистики АСПиР РК

Finprom.kz

2-сурет. ҚР халқының аймақтық бөлімі бойынша жұмыссыздық деңгейі.

Бүгінгі таңда жұмысқа орналастырылмаған қазақстандықтардың жалпы саны 450 000-470 000 адам шегінде. Ресми түрде жұмыспен қамту органдарында 453 мың адам тіркелген.

Жұмыссыздықтың негізгі себептері:

- Қазіргі жұмыс берушілер тиімділік, жоғары өнімділік және персоналды оңтайландыру сияқты аспектілерге көбірек қызығушылық танытады. Моральдық-адамгершілік құндылықтар біртіндеп ұмытылады.

- Жастар менеджмент, заң құқығы, бухгалтер сияқты беделді мамандықтарды таңдауға тырысады. Бірақ ҚР еңбек нарығына мұндай мамандар қажет емес.

- Қазіргі қазақстандық жұмыс берушілер жоғары қарқын мен қуатты өнімділікті жоғары бағалайды. Көптеген түлектер жүктемелерге төтеп бере алмайды және өз бастамасымен жұмыстан шығады.

- Ірі компаниялар өтініш берушілерге өте қатаң талаптар қояды. Жақында бітірген жастардың қажетті дағдыларды алатын жері жоқ.

Әдебиеттер тізімі:

1. Вирина И. В. // Молодежь и безработица: ситуация в мире, //Научные труды Московского гуманитарного университета 2016, № 5, С. 52
2. Абрамкина Д.А. Структурная безработица как индикатор несогласованности спроса и предложения на рынке труда: профессионально-квалификационный аспект //Вестник НГИЭИ. 2020. № 1 (104), С. 109
3. stat.gov.kz
4. <https://www.enbek.kz/>
5. Уровень безработицы в Казахстане остается стабильным <https://kz.kursiv.media/2022-08-12/uroven-bezraboticy-v-kazahstane-ostaetsya-stabilnym/>
6. В Казахстане более 450 тысяч безработных <https://kapital.kz/gosudarstvo/108217/v-kazahstane-boleye-450-tysyach-bezrobotnykh.html>

Құсайынова Ш., 2 курс (академика Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – PhD, қауымдастырылған профессор Құттыбаева Н.Б.,
оқытушы Макалакова Б.М.

БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУДАҒЫ КӘСПОРЫНДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРЫН БАСҚАРУ

Экономикалық жүйесінің қазіргі жағдайында ғылыммен техниканың, инновациялық тауарлармен қызметтердің жетістіктерін қалыптастыру және пайдалану ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігін қолдаумен дамытудың негізгі әдісі ретінде анықталады. Қазақстанның экономикалық саласының жұмыс істеуінің инновациялық түрі экономиканың әртүрлі секторларын жаңғыртуға, ең алдымен олардың инновациялық құрамдас бөліктерінің өсуіне негізделген.

Ұйымдағы инновациялармен инновациялық қызметті жүзеге асырудың негізгі ережелерімен сипаттамаларын талдай отырып, бұл жүйенің маңызды элементтерінің бірі кез-келген ұйымның инновациялық қызметін басқарумен дамытудың ерекше элементі ретінде сипатталатын инновациялық жоба екендігі анықталды.

Бұл ұйымның инновациялық даму факторын сипаттайтын және оның білім, дағдыларды алу әдістемелерін қалыптастыру ғана егізделген инновациялық процестің ұйымдастырушылық шеңберін қалыптастыруға негізделген жүйелі және жоспарлы дамуын анықтайтын инновациялық жоба.

Әртүрлі авторлармен зерттеушілер "инновациялық жоба" ұғымына әртүрлі сипаттамалармен анықтамалар беретіні сөзсіз. Олардың кемдегенде бірнешеуін қарастырған жөн. Сонымен, бірқатар ғалымдар инновациялық жобаның мәні мен ерекшелігін зерттей отырып, латынның projectus сөзінен шыққан сөздің шығу тегіне сүйенеді. Бұл сөз латын тілінен аударғанда "Алға лақтырылған" дегенді білдіреді және жаңа әзірлемелерді қалыптастыруға, игеруге және пайдалануға негізделген жұмыстармен түрлі іс-шаралар жиынтығын сипаттайды.

Инновациялық жобаны басқарудың ерекшеліктерімен ерекшеліктерін ескере отырып, бұл процестің негізгі міндеті ғылым мен техниканың басым бағыттары негізінде мақсатқа жетуге бағытталған шаралар кешенін әзірлеу және ұйымдастыру болып табылатындығын атап өткен жөн, өйткені технологиялық дамудың қазіргі кезеңінде бұл аспектке көп көңіл бөлінеді. Сондықтан зерттеушілермен ғалымдар көптеген шаруашылық жүргізуші субъектілердің басым бағыттарына байланысты осы тұжырымдаманың мәнін кеңейтуге және сипаттауға көп көңіл бөледі.

Жоғарыда қарастырылған инновациялық жобаның анықтамаларымен сипаттамалары ғылымның осы санатын бір тұтас түсінуді сипаттайды, өйткені кез-келген анықтаманың құрамында келесі компоненттер бар: өзара байланысты жұмыстар кешені, қажетті ресурстар, ерекшелік, іске асыру уақыты, шектеулер.

Инновацияларды енгізудің өзектілігі бүгінгі күні ғылымды қажет ететін бизнестің әлеуеті едәуір артқандығына байланысты, соның салдарынан көптеген зерттеушілермен тәжірибешілер ұйымдық және өндірістік қызметте инновациялық жобаларды іске асыру кәсіпорындардың тұрақты өсуімен дамуын қалыптастыруға және оларды қазіргі нарықтық жағдайларға бейімдеуге ықпал етеді деп санайды.

Инновациялық жобаны іске асырудың барлық процестерінің ерекшелігімен мәнін талдау негізінде инновациялық қызметті қаржыландыру көздері инвестициялар есебінен қалыптасады деп